

ART IS NOT
A CRIME

ART IS NOT A CRIME

JANIEL KAFFE

Janiel Kaffe

EL KLASIKO

EL KLASIKO

Oči se zavřely. Nekonečná tma jednoho mrknutí dovolila projít hlavou hrst myšlenek. Oči jsem s velkou námahou opět otevřel. Díval jsem se. Vlastně, ne tak docela. Zrak pozoroval kostičky na potahu polštáře, ale nedíval jsem se. Ne tak úplně. Záleží, jak byste označili termín dívat se. Zdali to, co vidíte i registrujete, nebo stačí, když jen oči přenášejí nějaké informace mozku. To byl můj případ. Oči přenesly informace o předmětu před sebou. Mozek s tímto nijak dále nenakládal, krom toho, že obraz uložil.

A znovu nekonečně krátká tma. Víčka odhalila oči a z koutku ukápla slza. Jedna, druhá. Nebyl to pláč. Možná vztek. I úzkost bychom mohli říci. Složitý pocit prázdné hlavy.

Den jako každý jiný. Den, kdy mnoho lidí šlo do práce. Den, kdy se rodily děti. Den, kdy umírali lidé. Den z pohledu lidstva celkem nepodstatný. Pro mě to byl den zlomu. Jediný moment v neustálém otevírání a zavírání očí. Osm hodin těžké deprese. Stagnace těla. „Už dost!“ zařvalo.

Myšlenky proudily hlavou. Vyvolávaly strach, úzkost, obavy. Staré vzpomínky zrozeny z plamene, jako bájný pták fénix. Co jsem kdysi zničil, znovu si našlo cestu ven. Bolest, ukrytá lépe než svatý grál, čekala. Vytrvala. Hezky mimo dosah vlastního vědění. Využila chvíle mého utrpení.

Každé mrknutí mě ničilo. Síla udržet oči otevřené nebyla. Strachem ze spuštění víček skápla slza. Čelit té dlouhé vteřině plné zákeřných myšlenek, zdrcující.

„Balkón,“ napadlo mě. Krásné slovo, které mi šeptalo víc, než jen obvyklou cigaretu. Pěkná výška. Dlouhý let, na jehož konci je svoboda.

Úplné oproštění obav ze zítřka. Obav z vlastní neschopnosti žít tak, jak bych si přál.

Práce. Zaměstnání, které mě nenaplňuje. Dává mi pocit zoufalství. Vztek. To je ten pocit, který cítím, když jen pomyslím.

Balkón. Už jen to slovo mi dává pocit úlevy. Jsem slabý. Chtěl bych skočit. Jsem odhodlán. Však momentálně je dále, než bych si přál. Není sil. Zcela běžná věc. Vstát z gauče. Nohy spustit přes okraj a jít. Nemám sílu pohnout se. Po tváři teče slza. Lechtá a zároveň pálí.

Usilovně myslím na balkón. Chtěl bych přejít tu poušť. Vesmírnou dálku jednoho pokoje. Víčka pomalu padají, aby se bezmyšlenkovitě zvedly. Myšlenky plné nenávisti mi drtí mozek.

Kostičky na potahu ve mně vzbuzují zvědavost. Uvítal bych, kdyby byly žiletkami a přeřízly mé utrpení. Žíly na zápěstí seznámit s ostrím. Ale jsou tady jen kostičky. Žiletky nejsou v celém bytě. Mohl bych si pro ně dojít do drogerie. To bych ale musel mít sílu vstát. A kdybych dokázal vstát, šel bych rovnou na balkón.

Poprvé v životě přesně vím, co chci. Plně odhodlán a bez myšlenky na couvnutí. Jenže nemám sílu, což mě vysiluje ještě více. Složená ruka u mé hlavy se nechce pohnout. Vysílám signál, aby mi pomohla zvednout se. Nereaguje. „Mrcho!“ nadám ji.

Jak se zdá, má mě v paži. Nedokážu pohnout ani prstem. Nedokážu utřít slzu, která mi ukazuje, jaký jsem v podstatě slaboch. Chce se mi plakat, chce se mi křičet.

Připadám si jako myšlenka uzavřená do nefunkčního těla. Tělo bez schopnosti vykonávat jakýkoliv pohyb. Jediné, co se hýbe, jsou víčka a svědomí. Zpytuji je.

Vyčítám si věci, na kterých nenesu vinu. Trápí mě rozvod rodičů. Je to osmnáct let. Na mysli vytanula vzpomínka, kdy se rodiče hádali. Jak od nich bylo naivní, když si mysleli, že děti nepoznají problém. Problém, který byl tichem. Problém, o kterém se s dětmi nemluví.

Děti, co ví o životě. Nic? Hloupost. Děti vědí dost. Vědí více, než si rodiče vůbec myslí. A to ticho. Všechno v pořádku. To jsou nesmysly. I v tichu děti slyší křik z pohledů rodičů. Pohledy plné citů. I nenávist je cit. Neschopnost věci řešit.

Rozvod? Co vyřeší? V podstatě zase nic. Snad jen to, že rodiče nejsou pospolu. Však stále jeden na druhého křičí. Hádají se. Jen slova nepřekonávají délku metru, či dvou. Nenávistné myšlenky si posílají na vzdálenost třeba protějšího domu.

Co před rozvodem? Hádají se. Myslí, že děti spí. Založili rodinu. Rodina, pojem známý. Uzavření státem uznaného statusu. „Pořízení“ potomka. Jednoho, dvou, nebo třeba tří. Ale rozhodnost pro rodinu s dětmi v hlavní roli přece znamená, mít určité znalosti. Samozřejmě, rodičem se člověk nenaučí být podle předlohy. Učebnice, jak se stát rodičem neexistují. Život vás naučí, jak se pokusit jimi být. Dobrá rada pro ty, kteří se právě teď o něco podobného pokoušejí: „Děti nikdy nespí! Nikdy!“

Tenkrát jsem křičel na rodiče. Křičela má duše. Vnitřní svět, který se bortil dovnitř. Dospívající človíček plný nepojmenovaných pocitů. Človíček kráčející hrdě naproti životním výzvám. S vlastními představami o tom, co je život. Jaký by měl být. Jaký jej budu mít. A rodiče měli zase svůj život, svůj boj. Bojovali spolu se sebou. Jeden proti druhému. Vzájemné obviňování, když mysleli, že děti spí. „Nespál jsem!“ Hlavu jsem bořil do polštáře, snažil se neslyšet ten křik plný ticha.

Otevírám oči a nacházím se o osmnáct let dále. Sleduju kostičky. Cítím slzu na tváři. Nechávám ji putovat, jak sama uzná za vhodné. Ať si teče, kudy chce. Třeba si myslí, že se může sama rozhodnout. I já jsem si to kdysi myslel. Ted' už vím, že většinu mých rozhodnutí tvořila touha po útěku. Útěku někam pryč. A mohl bych být tou čirou kapkou tečící po tváři. Myslet si, že můžu letět výš, ale i kdybych se sebevíce snažil, gravitace mě stáhne.

Začínám se sžívat s kostičkami přede mnou. Stávají se mi dobrým společníkem. Jsou jedna vedle druhé. Jsou jako lidé. Jeden vedle druhého. Jestli pak si spolu vykládají. Jestli pak ví, že vedle nich je stejný druh. Zájem jedna o druhou, nebo pouze zájem udržet si svůj flek. Hlavně se nehnout z místa.

Ležím, poslouchám. Soustřed'uji se, jestli mi třeba něco prozradí. Zdají se být zticha. Já však taky býval ticho. Ticho jsem dodnes. Byla to jedna z voleb, jak utéci. Být ticho však neznamená to samé, jako být spokojený. A v tichosti se vyplížit přinášelo více užitku, než se pokusit otevřít. Zdržet se a sdělit své pocity.

Proč bych to dělal. Proč bych něco říkal. Vnitřní plamen nenávisti přece dokáže spálit vše. Jaké bylo překvapení, že kosti zůstaly. Kostlivec

nepozorovaně odešel. „Nashledanou, jednou se zase objevím,“ řekl mi. Divím se, že mě nikdo neposlouchá. Já toho kostlivce taky neposlouchal. Prý přelud. Pěkně živý přelud! Ted' mi můj nezáměr o věc vrátil. „Pěkně děkuju!“ křičím beze slov.

Lesknoucí oči a pozoruhodný obraz před nimi. Vidím přelud, vidím vzpomínku. Vidím reálnou chvíli mého soukromí. Nikoho jsem neprosil, nic takového jsem nežádal. Proč? Kostlivec mi mává. Z ruky mu mnoho prstů nezbylo. Jen jeden. Prostřední. Tím na mě mává. Jednoduchým gestem mi sdělil více, než oči stojím.

„Táhni!“ zakřičím.

Však můj další zděšený křik plného ticha nic nezmohl. Kostlivec si klidně sedí dál před mým obličejem. Zkousím do něj dloubnout pohledem. Vidím, jak se k němu natahuje má ruka. Je to pouze vidina. Kostlivec se zubí. Ta drzost, s jakou se mi vysmívá.

Tvář, do té doby celkem nehybná, se usmála. Záškub v koutku. Úsměv neznačil ani smích, ani radost. Prostě úsměv. Úsměv, který vypoví všem všechno. Mě neřekl nic.

Stále ležím na pohovce. Tvář zdobí úsměv, nikoliv spokojený, ale čirého zoufalství. Dost dobře bych si mohl myslet, že mám oči zalité krví. Vidím rudě pro vztek, který se včas neuvolnil. Plamínek zloby doutnal. Dlouho a ani na chvíli nepolevil. Věděl, že jednoho dne spálí duši, co se spálila již mnohokrát.

Šedozelené kostičky mi poskakují před očima. Tancují v kruhu. Chvíli doleva. Chvíli doprava. Pak se rozdělí, každá se zatočí zvlášť. Opět se spojují rohy a točí se dokola. Doleva, doprava.

Co mrknutí, to slza. Co slza, to vzpomínka. Dlouho jsem v sobě dusil zlost, dlouho jsem volal. Mé volání bylo vyslyšeno. Tělo zaslechlo křik duše, dnes mě chtělo ušetřit. Nepustilo mě do práce. Tak ležím a mysl se nachází někde jinde.

Vše mi splývá dohromady. Vteřina trvajících hodiny. Hodina, která mohla začít před deseti lety. Pohled na můj život. Nic nevidím.

Dítě plné vzteku. Dítě plné lásky. Co jsem? Přemýšlím a rád bych znal odpověď. Kdo mi ji dá? Já? Pochybuji.

Pochybuji o sobě. Pochybuji, že já jsem já. Vlastně nevím, kdo jsem. Zradilo mě tělo. Och, nepříjemné. Podlé to bylo. A ke všemu, ani mě nenechalo, abych mu to mohl jakkoliv vrátit.

Kolikrát člověk volá po pomoci. Vlastně pořád. „Haló, tady jsem! Potřebuji záchranný kruh! Vytáhněte mě na břeh z té sračky zvané život!“ A lidé udělají co? Koukají. Neslyší, protože je volá touha po penězích. Běží tam, odkud já utíkám. Srážíme se. Padáme jeden přes druhého. Dusím se. Mám vztek na lidi. Na lidi obecně. Proč si člověk v takových chvílích nevzpomene na opravdu dobré lidi. Zlost by ztratila sílu, a že je to opravdu zákeřný nepřítel.

Zatemní mysl. Zloba tě pohltí. Šlápneš na plamen, myslíš si, že ji zadusíš. Zase omyl. Propálí ti díru do podrážky bot. Udělá se puchýř. Kulháš. Vnímáš bolest. Čím více s ní bojuješ, tím více tě požívá. Uvolnit se? Nelze. Potlačit? Stejně tě jednou dožene.

Ležím zcela nehybně. Hýbe se pouze mé vědomí. Myšlenky zběsile létají napříč všemi realitami. Rozpětí několika let pro ně není problém. Nestydí se zalovit v rybníčku zvaném paměť. Vylovit obří úlovek. Být rybář a žít se vzpomínkami, nestarám se už nikdy o nic. Kdybych si nechal pouhé procento úlovku, i tak bych si žil pokojněji, než kterýkoliv král.

Mysl pracuje na plný výkon. Tělo se dostává z úzkosti. Dvojí muž se opět spojuje. Mysl dokáže pomalu přinutit tělo k pohybu. Co se mi během deprese zdálo, jako naprostý problém, teď už začíná být zase v cajku.

Hýbu rukou. Pohlížím na ni, jako na něco cizího. „Co, už se ti chce, lemro líná,“ pronesu, jen tak v mysli a vlastně sám k sobě. Zvažuji, kolik takových rozhovorů vlastně člověk během dne vykoná. Možná tolik, berme v potaz ty rozhovory, kterých se účastníme, jako ono vykonání jisté potřeby.

Spouštím nohy přes okraj pohovky. Točí se mi hlava. Náhlé rozproudění krevního oběhu mi pořádně zamotá hlavou. Zvýšením tlaku, prokrvením všech částí těla se mi dělá špatně. Postavím se v naději, že doběhnu na záchod. Vše kolem se roztočí. Upadám na zem. Směji se a je mi to jedno.

Pokrok, že jsem pokořil úzkost, přiznáním si, že v mém životě je jasným pánem a vládcem, bolest. Jsem spálen až na kost. Stávám se jakýmsi nesmrtelným.

Z plna hrdla křičím: „Jsem zatrpklý a kašlu na svět i vše v něm.“ Tak jsem si ulevil křikem beze slov. Jeden se hned cítí lépe. Právě proto, že jsem se smířil, mohu přemýšlet.

Otázka:

Proč vybulil jsem práci?

Proč je mi to jedno?

Odpověď:

Člověk tím život jenom ztrácí.

Otráví tě, jak na botě lejno.

Tak to mám. Spokojenost, že se nebojím přiznat si prohry bitev, kterých jsem se nezúčastnil. Jsem člověk stínů. Lidé na mě pohlížejí, však nikdy nejsem spatřený. Kráčím ulicemi jako polední stín. Stávám lidem přímo před očima, však dívají se skrz. „Hele, to koukáte! Hele, tady jsem!“

Usmívám se. Důmyslná maska. Vrhám sám sobě stín. Schovávám se za svá záda. Za máminu sukni, kterou nikdy nenosila. A lidé si říkají: „Hele, to je on.“ Otáčím se, abych na něj pohlédl. Nikdy jsem ho neviděl.

Takový jsem já. „Prý, co bereš? Dej mi taky trochu.“ No jo. To je to prokletí zvané ‚věčný úsměv.‘

Kdo se směje, zákonitě je v pohodě. Ale věřte či ne, není tomu tak. Je to maska. A za maskou se vždycky ukrývá člověk. Kdo se směje naposled, ten se směje nejvíc. Možná. Jenže se taky může stát, že zbude jen úsměv bez radosti. Smích bez emocí.

Dost bylo zevlování. Vstanu ze země. Opráším zbytky myšlenek z ramenou. Pohlédnu zpříma. Řeknu si, jak by bylo prima, kdyby se mi to vše jen zdálo. To by mi teď bylo nejspíše dvanáct. Řešil bych nesmyslné domácí úkoly. Jak se vymluvit, abych mohl s kamarády ze sídliště jít hrát fotbal.

Protože sen má takovou sílu, kolik mu jste ochotni obětovat, mávnu rukou a nechám si svých třicet. Musel bych zahodit velké množství lekcí, které mi nasekaly na zadek tolik ran, že by mi to záviděl i tenisový míček. V podstatě jsem za všechny ty lekce vděčný. Protože co tě nezabije, to tě posílí. A to je stejná blbost, jako že každodenní chůze ti prodlouží zdraví. To by pošťáci museli být nesmrtelní.

Deprese je, myslím, pryč nadobro. Zamračím se a u toho zapřemýšlím, jak asi v tu chvíli vypadám. Ne, že by na tom zrovna záleželo. Ale prostě mě to napadlo. Neurčitě máchnu rukou a rozhodným krokem vyrazím.

Procházka bez průvodce. Průvod tvořený jednotlivcem. Bez značného důvodu se projdu po bytě. Pohlížím na známé prostředí, ale přesně si nedokážu vybavit, kde to jsem. Proč tu jsem.

Začínám být nervózní. Noha nohu předhání stále větší rychlostí. Obě chtějí být první v nesmyslném závodu bez cíle. Snažím se přemýšlet, ale nejde to. Přemýšlel jsem už dost. Celou dlouhou depresi. S hlavou prázdnou plných myšlenek vyplněnou do posledního místa, že nezbylo nic víc, než nic. To se mi honilo hlavou.

Ztěžklá víčka a tupý výraz. Těžko by někdo uvěřil, kdo mě zná, že i tak bych se mohl tvářit. Všechno na háku. Pověsil jsem tam vše, včetně mozku. Na co přemýšlet. Mnoho jsem přemýšlel a nic mi to nepřineslo. Snad jen zoufalý pokus, jak vymyslet lék na blbost. Každý z nás, a věřím, že ani vy nejste výjimkou, se v životě dopustil nějaké lehkovážné hlouposti.

Možná s odstupem času na vše pohlížíte jinak. V dané chvíli ta dnešní hloupost, mohlo být jediné možné řešení. Kdo by si mohl dovolit čekat den, dva, tři. Měsíc, rok. Někdy se řešení, jako opravdové a správné objeví na smrtelné posteli.

A tak přemýšlím, proč přemýšlím. Proč si nežít jen tak. Možná by to bylo zajímavé. Co tě napadne, to uděláš. Co kdybych však dostal chuť zakusit násilí. Kolikrát jsem křičel na lidi. Pozor, nevíš, kdo vedle tebe sedí v tramvaji. Prohlédl sis, kdo se vedle tebe posadil? Ne? Proč? Zdání klame. To, že jsem oblečen slušně, neznamená, že slušný jsem. Co ty víš, co se mi právě honí hlavou. Co když mi to, co chci podniknout, je pro mě teď, v danou chvíli, jediné možné a správné řešení.

Jsem bez práce, nemám střechu nad hlavou. Co mě napadne. Nechat se zavřít. Jaká to podivná myšlenka. Sám nechápu, kde se ve mně vzala.

Bohužel, ale někde ano. Původ může být zdrcující, ale věčný život v bolesti nebo s bolestí, mě donutí, abych takto uvažoval. Když jsem nepoznal harmonii vztahů, zlost byla macechou, která se mě ráda ujala. Tak si můžu přemýšlet tímhle stylem. Co děsí ještě více, že mi nepřijde, že bych snad hřešil. A tak, abych měl jídlo, střechu nad hlavou, spáchám zločin. Dostanu rok basy. Rok klidu, kdy nebudu přemýšlet nad útrapami, jaké řeší slušní, pracující, milující.

Moje myšlenka se připleče do cesty náhodného spolucestujícího, který ani tímhle spojem nejezdí, ale protože měl ráno průjem, jel o spoj později. Co vše by to pro něj mohlo znamenat. Jen jednou jedinkrát vyjde ze svého zvyku a co by ho mohlo potkat. Stará se o svou cestu. Pozoruje, jak mu známá cesta ubíhá. Koutkem oka pohlédl, kdo si vedle něj přisedl, ale to byla veškerá energie, kterou mi věnoval. Já se věnuji své myšlence. Zločin duše. Už jen jak smýšlím. Nad čím a není mi to proti srsti.

Vidím, jak soudce sděluje rozsudek. Jak mě odvádějí. Opojen pocitem z činu, který ještě nenastal. Nervózně pohupuji nohou. Přemýšlím, jak čin provést. Co provést. To je hnus. Denní cestování městskou hromadnou dopravou vám ukáže spoustu podivných existencí. Vždy jsem pozoroval. Přemýšlel. Co, kdo je zač? Tolik podivínu nenajdeš ani v knize fantazie zvané budoucnost. A to je i má budoucnost. Co když já jsem tvá budoucnost. Máznu tě přes hlavu tupým předmětem. A ty? Zůstaneš na vozíku. Poznamená tě to. Mně to pomůže. Nebudu muset nic řešit. A pak, kde je ta spravedlnost?

Existuje přece věc, kterou obecně nazýváme morálka. Dělej tohle. Tohle nedělej, to se nesmí. Prostě poslouvej. Ale koho mám poslouchat? Jak já mohu vědět, že ten, koho poslouchám, je ten dobrý. Že mi říká, co je dobré. Pro mě? Pro společnost? Pro všechny? Nesmysl, podle mě. Poslouchat musím přece sebe, své srdce. Kdo určuje hodnoty dobra, zla. Nešel jsem do práce. A co? Kdo říká, že jsem proto špatný člověk. Že mám povinnosti? Jaké? Jsem člověk. Myslící bytost. Jsem stvořen, abych žil. Tak žiju. Někdy možná trochu lehkovážně, ale co? Kdo občas ne?

Kdo dal mému nadřícenému moc vozit se po mně? Cholerický autista, jak se sám nazval. To je hnus. Sám to ví. Proč nezkusí jednou zauvažovat, jestli třeba lidem nedělá ze života peklo. Měl by být v podstatě rád, že jsem mu dal do nájmu svůj čas. Drahocenný čas. Že jsem mu prodal něco, co sám nevím, kolik ho vlastně mám. Můžu vyjít na ulici a nějaký

magor mě mázne přes hlavu tupým předmětem. Zůstanu na vozíku, jestli třeba vůbec zůstanu.

Co já vím, co se stane. Můžu ráno dostat průjem a jet o jeden spoj později. Sledovat, jak mi ubíhá známá cesta. S nervy na pochodu, že se šéf bude nesmyslně rozčilovat, že jsem přišel o pět minut později. Magor mě bude chtít praštit. Jenže. Co když já budu tak na nervy, že se ubráním a praštím ho daleko větší silou. Upadne. Umře. Svědek? Žádný. Z oběti se stane viník. A ten, co byl špatný, bude spokojen. Nebude muset řešit věci, jaké řeším já. Pracující, nenávislně milující. Krácející ve stopách dobrá nikým určených. Je to podlé. Život je podlý. Nikdy nevíš, však svezeš se dříve, než se naděješ.

Co já vím, jak by mě prezentoval cholerický autista do policejního hlášení. „Pořád s ním jsou jen problémy. Často je nepřítomný. Všechno mu opakuju třikrát.“ To je schýza. Vytáčí mě hlasy, situace, které nenastaly. Slyším věci, které neexistují. Vidím situace, které jsou jen uvnitř mé hlavy. Tělo mě zrazuje. Nebo si se mnou jen pěkně zahrává. Není to fér. „Tak se přece ukažte!“ zakřičím. Na to se proberu doma a zjistím, že jsem prožil den života během dvou minut.

Říkám vám to pořád. Potřebuju pomoci. Copak to nevidíte? Zřejmě ne. Vidíte spokojený úsměv. Vidíte masku. Sami takové masky nosíte, tak vás nezarazí, že sám jednu používám. Hrajete role. Divadlo zvané život, jen diváci nejsou. Pouze samí herci. Když chcete po mně, abych byl upřímný, buďte taky. Odhodte masky, vypovězte role. Ukažte se jak vypadáte. Budme k sobě upřímní.

Já k vám upřímný jsem. Doslova křičím po pomoci. Nevím. Snad ta maska na mém obličejí utěšňuje všechen hlas. Křičím: „Pomožte mi!“ A slyším: „Ty jsi pořád tak pozitivní. Chtěl bych se mít, jako ty.“ Tak mi nezbyvá, než hrát hru, do které mě někdo nesmyslně dosadil. Stejně i tak hraju celý život.

Co je život? Utrpení. Možná. „Moc nežádej a budeš spokojený,“ dočetl jsem se v nějakém hodně chytrém článku o pozitivním myšlení. Nejspíše zabral. Pořád slyším, jak jsem pozitivní. Kdyby stejný autor napsal učebnici pro herce, nejspíše by byl nejlepší kantor dramatu všech dob. Jak by mohl být člověk spokojený, když v podstatě nesmí dělat, co chce. To je otázka, co? Dělej si, co chceš, a společnost tě zašlape do země. To říkám já.

Stačí, aby tě postihla deprese a co se nedozvíš. Hraješ jen divadlo. Prostě se ti nechtělo do práce. No, i kdyby se mi hned nechtělo, prostě jsem

jednou jedinkrát poslechl hlas srdce. Bylo by pěkné, kdyby tomu tak bylo. Těch osm hodin deprese bylo náročnější než celodenní směna. Dokonale mě vykolejila. Dělal jsem, co mi dlouho říkali všichni. „Zkus někdy přemýšlet.“ Přemýšlel jsem. Mysl si sama usmyslela, že mě trochu potrápí.

Poslouchat podobné řeči od lidí, co v podstatě ničeho nedosáhli, je milé. Možná odsud pramení domněnka, že jsem pozitivní. Ale pozor. Co myslíte? Zamysleli se někdy nad sebou ti, co mi radili používat hlavu? Myslím, že ne. Už dávno by jim totiž došlo, že se smějí jim. Jak jsou srandovní. Kopa sraček s maskou klauna. Všem pro smích. Proto se snaží druhým lidem otrávit životy.

Jsou výše? Neřekl bych. Možná jen u některé z firem začali pracovat dříve. Tak se jistou formou zásluh, řekněme, třeba řiťolezectvím, dostali tam, kde jsou...

Prý existují dvě formy strachu. Buď se necháš zastrašit. Nebo začneš útočit. A útok je nejlepší obrana. Když se nedokážou pomstít těm, co jejich utrpení zapříčinili, vybijí se jinde. To je obrázek naší společnosti. Proto ulice měst tak páchnou. To je pach neprolité krve. Pach strachu.

V podstatě si můžu říct, že nade mnou má můj nadřazený moc jen tam, kde sahá pracovní smlouva. Tam, kde končí pronájem mého času. Když mě vyhodí, alespoň ušetřím. To je co? Takže nesmyslné zastrašování je vlastně ukázka vlastního strachu. Takže se bojte. Já se vrátím.

Slyším volání. Zase nějaké hlasy v mé hlavě? Ne! Nechci už žádné hlasy. To je nejspíše tou prapodivnou dobou. Pořád máte někam hlasovat. Pro něco, pro někoho. Volte! Volají na vás plakáty na autobusové zastávce. Co mám volit? I kdybych hned zvolil, k čemu mi to bude? K hovnu. Ti, co dělají nesmyslné zákony, to jistě ocení. Samozřejmě, když se po porci guláše zadara rozhodnete pro ně. Vlastně oni chtějí, abychom zvolili politickou stranu. Jakési hnutí, které určí pro následující období, co je správné. Tak! A dostali jsme se k jádru věci. Když si zvolím, dám tím svůj souhlas o rozhodování za mě. Samozřejmě v rámci společnosti. Ale nedá mi to. Jsem teď snad nesvéprávný.

Rozhodnutí o tom, co je a není správné má moc rozhodnout někdo, kdo je nade mnou. Ale kdo poradí politikům, co smí a nesmí připustit. Hlas skončí v urně. Je zničen. Je mrtev. Co by se asi stalo, kdyby politik, respektive jeho strana, se radila se všemi hlasy. Možná jako já teď. Rozpolcený nesmyslností společnosti, která táhne za jeden provaz, avšak

opačným směrem. Kdyby alespoň jedni sem, druzí tam. Místo toho, aby jedni sem, druzí tam, třetí onde, čtvrtí jinde...

Pohlcen myšlenkou jsem na chvíli ztratil hlas z doslechu. Zřetelně mi opět našeptává: „Pojď sem. Pojď.“ Rozhlížím se, otáčím se. Oči obracím do středu hlavy. Myslel jsem, že snad ten hlas uvidím. Jak poetické. Hlava vyplněna prázdnom mi ukázala, nic. „Pojď. Brečel jsi, že jsem tak daleko. Že nemáš sílu, ale už na nohou stojíš. Pojď ty, jenž jsi rozhodnutý, jako nikdy v životě pro nic.“

Jsem to asi blázen. Koupu se ve vlastní blbosti, až mi šplouchá na maják. V celém bytě sám, když pomínu milióny myšlenek žijící si vlastními životy. Zavírám oči. Pootočím kolečkem, které je v mé hlavě navíc. Vyladím se na hlas. Bezmyšlenkovitě zamyšlen si uvědomím, že stojím uprostřed pokoje již pěknou chvíli. Ještěže mě kromě zběsilých myšlenek honících se po pokoji nikdo neviděl. I kdyby se myšlenky rozhodly hned někomu sdělit, co viděly, nebojím se. Mé myšlenky nikdy nikdo neposlouchal, a že mezi nimi někdy byly opravdové skvosty.

„Balkón!“ docvaklo mi. No jistě, kdo jiný by mě volal. No jistě, proč si nerýpnout. V depresi stoprocentně rozhodnut skočit. Tělo bylo slabé. Odmítlo spolupráci. Odmítlo mi pomoci. Takže jsem byl odkázán zůstat ležet. A když mám zase sílu, abych se bezstarostně pohyboval, jaksi chybí ta odvaha. Kdo ví, jestli je to způsobeno, že se mysl vyladila na obyčejně správnou frekvenci. Na pud sebezáchovy.

Vyřáším na balkón, pronesu: „Tak jsem tady. To koukáš, co?“

Ubalím cigáro, zapálím a spokojeně potáhnu. Jaký to boží pocit. Ten dým, co mi zatemní rozum. Ucpe cévy. Zkomplikuje práci plicím, a co já vím, co všechno ještě. Naštvaně nešťastný tahám kouř, jakoby to měla být moje poslední cigareta. Kašlu na všechno.

To je pořád řečí. Nekuř. Nepij. Nefetuj. A kdo mi vlastně říká, abych žádnou z těch věcí nedělal. Proč? Protože mě to zabije. Tak ať. Co dodat, když mě život nebaví. Když mě rozčiluje každý okamžik mého života. A co mě jednou zabije? Sám život.

Zkouším vylovit z paměti jediný okamžik, o kterém bych mohl s přehledem říct, že jsem byl šťastný. Kupodivu je jich mnoho. Možná se teď budete divit. Možná si o mně budete myslet své. Však věřte, že je mi to celkem jedno.

Je smutné, že veškeré, celkem rozumné vzpomínky mám, když jsem byl pod vlivem alkoholu. Nezávislé párty. Tancování ve stavu, kdy jsem se sotva držel na nohou. Cesty domů, pokud jsem došel, které si nepamatuji. Nové známosti, o kterých jsem ráno přemýšlel, jestli nebyly jen sny.

Vstávání šokem. Prostě se leknout a vyskočit do sedu. Pokus o nádech s pocitem sahary na patře. S hlavou jako střep. A co bývalo první? První hned po tom, co jsem se ujistil, že stále žiji. Že jsem stále na planetě Zemi. V zoufalém zmatku, jestli jsem neměl být někde jinde. Šel jsem si zapálit.

Jedno lehké nadechnutí a pak zběsile těžký kašel. Plíce vyplivnout před sebe. Ubalit je do papírku a dostat zpátky tam, kde by jakože měly být. Do stavu naprostého zoufalství.

A vidíte, žiju. A co více. Žiju a žít budu. Nevím, proč si mně život oblíbil. Já ho nesnáším, ale on je snad svatý. Prostě se mně drží zuby nehty. Někdy tak uvažuji, jestli můžu dělat cokoli, co mě napadne. Protože, aby se mi něco stalo, je takřka nemožné. Kolik toho člověk za život zažije. Co všechno zakusí. Co všechno člověka posílí, aby šel ještě dál. Aby byl ještě silnější a vyzkoušel mnohem těžší zkoušky. Pevně věřím, že jednoho dne si zase na vše vzpomenu a řeknu si: „Tak takový život jsem žil a jediné, co z toho všeho mám, je trauma.“

Zavírám oči, abych se plně soustředil na chuť kouře, který, jak se píše na obalu, je smrtelný. Když pomyslím na ranní depresi, jak jsem měl strach zavřít oči. Jak jsem je nechtěl zavřít, ale nešlo se ubránit. Teď je zavírám celkem spokojeně. V hlavě vytane vzpomínka, dnes již ani nevím kolikátá.

Kolik nocí jsem proseděl na lavičce v parku. Svoboda noci. Noci, kvůli kterým jsem lhal každému, s kým jsem se bavil. Abych si urval čas sám pro sebe. Prostá odpověď, že se nehodí, aby se mnou šel, protože se neznají. Ten imaginární kamarád potřeboval probrat vskutku osobní situace.

Park, kde jsem se nikdy nebál. Lidé se báli mně. Proč? Netuším. Báli se podivína, který si jen tak seděl a pálil cígo od cíga. Přemýšlel a ničil si zdraví. Mozek trápil otázkami bez odpovědí. Letní teplé večery. Lavička, já, cigára. Zvuk z walkmana. Best of pecky. Dnes moje nostalgie.

A přes den, rádoby machři, neprošli kolem mě jedinkrát. Nevím, kde se v lidech bral pocit, že jsem nebezpečný. Proč bych měl být? Protože jsem jen tak posedával v parku. Že jsem tam v noci posedával sám. Možná jsem lidem připadal nebezpečný právě proto, že sami měli strach parkem být jen projít. Kdo normální by si tam posedával.

Lidé většinou nesmyslně vidí nebezpečí tam, kde ho není ani za mák. Mají vygumované mozky. Koukají na filmy, o kterých s klidem prohlásí, že je to pěkný nesmysl. Ale potom mají projít večer parkem, kolem človíčka, co potřebuje čas pro sebe a jsou zoufalí. No jistě, co kdybych náhodou dostal chuť někoho zabít. Bez důvodu. Důvod by zněl, jen tak.

Tma na lidi působí. Z vlastní zkušenosti bych mohl vyprávět celé hodiny. Já noc miluji. Je to má nejvěrnější láska. Proč? Protože většina lidí spí. Ti, co se bojí, aby nezaspali do práce. Ti, co se bojí, aby nepřišli pozdě a třeba je z práce nevyhodili. Chudáci ještě nezjistili, že dávají moc slabochům. Ztrácejí sami sebe tím, že se sebou nechají nesmyslně vláčet.

Je zvláštní přemýšlet o práci jako o utrpení. Ale i práce může přinášet radost. Nadšení, že jsem vykonal přidělené úkoly. Že jsem potěšil šéfa svým nasazením. Však záleží, jestli nad vámi stojí člověk nebo něco, s čím se zametá, stejně jako s vámi.

Mám už toho za sebou tolik, že sebou zametat nenechám. Jsem smířený, že se o mě život postará. Jde mu přece o sebe. Já jsem až na druhém místě. Jestli chce žít, ať se stará. Já se nestarám o nic. Tělo se dostalo do stavu stagnace. Všeho už bylo dost. Proč neokořenit své bytí nějakou hloupostí.

Žijeme jen jednou, tak je třeba toho všeho využít. Dělat hlouposti. Vesmír je opravdu velké místo, ale lidé mají i přesto všechno abnormální strach o ten svůj kousek.

Teď, po depresi mi to ale myslí. A taková situace člověka donutí, aby začal hodnotit, co vše za tím vším bylo. Každý důsledek má i svou příčinu. Ne, že bych byl zrovna filosof, ale každý běžně chápající člověk tohle ví. Věci se nedějí jen tak. Jen tak někoho zabít? Asi těžko. Vždycky něco jedince k takovému činu dovede. Vše souvisí se vším a vše je na všem závislé. Proto se lidé diví, což je můj hloupý zlozvyk, když dělám věci jen tak. Zákonitě mi nevěří. Známe to, podle sebe soudím tebe. Takže prostě pokus o dobrý skutek se vždy obrátí proti vám. Nakonec se dozvíte, že nejste nic víc, než vypočítavé prase.

Takže nejdůležitější je uvědomit si, že mi cigareta už opálila kůži mezi prsty. Típl jsem ji. Ubalil a zapálil další. A hned poté jsem rozvážil, odkud začnu hodnotit.

Jsem člověk. Zásadní myšlenka, kterou jsem si celkem vzato, jistý. Sice dokážu fungovat a skutečně funguji, na několika existenciálně odlišných rovinách, ale že jsem člověk, nepopírám. Když byste si v encyklopedii našli pojem člověk či lidská bytost, určitě bych se s popisem dokázal ztotožnit.

S natáhnutím kouře do plic, natahuji do hlavy i myšlenku o lidech. Společenství, v němž žiji. Hlupáci to jsou. Abych nebyl úplně kritický, řeknu, že většina lidí jsou hlupáci. Nesnáším je. Banda tupců, co se žene odkud nikam. Co se žene do záhuby vlastní hloupostí.

V hromadné dopravě. Hnus. Víím, že se to nehodí, ale někdy prostě některé rozhovory nejdou přeslechnout. Pubertální výrostci, co si navzájem dokazují řečmi, kdo je větší machr. Však ten, kdo moc mluví, málo činí. Jednou na tuto pravdu dojdou a zjistí, teda doufám, už kvůli budoucnosti lidstva, že není třeba příliš mluvit o činech. Co? Kde? Kdo s kým? Já s kým.

Banda věčně nespokojených lidí, co navštěvují zaměstnání, jak to nazývají. Věřte však, že ve skutečnosti jejich duše navštěvuje peklo. Dennodenní utrpení a ztrácení času pro někoho, majitele, kterého třeba ani neznají. Věnování vlastního času pro zbohatnutí druhého. Jak pěkná myšlenka. V podstatě, díky bychom měli říci. Protože zaměstnavatel to vlastně dělá pro nás. Stará se, abych měl na jídlo, nájem. To, že sám má na bankovním účtu tolik, že další tři generace potomků se nebudou muset starat, to je věc nahodilá.

Ale jasně, kdo nám brání, abychom si to taky zkusili. No jistě, je to pro všechny. Pro všechny, kteří nemají strach šlápnout do toho. A je to tady zase. Strach. Asi nejsem jediný, který svůj život měří poměr strach, zoufalství. Syndrom vyhoření. Aleluja. Ať žijí deprese. Ať žije zlom, který donutí jednoho přemýšlet.

Pálím cigaretu a stále vzpomínám na ‚můj‘ park. Na lavičku, která mi byla poměrně dlouho dobrou kamarádkou. Dnes mohu říct, že jsem ji mnoho dlužen. Je to zvláštní, napadne vás asi. Je to tak, věřte.

Walkman, o kterém už byla řeč. Dával mi pocit jisté svobody. Latinský hip hop hrající do uší, mě odpoutával od pozemských starostí. Řešil jsem, že nic neřeším. Báł jsem se svých úvah, které na mě s nocí dopadaly. Dnes se tomu říká deprese. Úzkost. Strach. Pro mě to byly pouze úvahy. Snění, jak budu žít. Snění, čeho dosáhnu. Tak jsem proseděl noc, co noc.

Vzpomínky. Opravdu krásné. Nikdo a nic mi do ničeho nemluví. Snad jen, občas, ale přece, svědomí. Ty hlasy, co říkají: „Bud' silný. Všem to ukážeš!“ Nikdy jsem pozorně neposlouchal. Tak, jako nikdy nikdo neposlouchá mě.

Probírám se zpět na balkóně. Prsty zase spáleny. Nic mi to však nevadí. Oči ozářeny sluncem, které do odpoledního žáru přešlo během vteřiny. Byl jsem mimo. Byl jsem v parku, byla noc. Ted' zpět, mysl, kde tělo, najednou zápolím s ostrými paprsky slunce.

Ubalím další cigáro. Vážně je mi jedno, co se píše na obalu. Prostě si chci zakouřit, tak si zapálím, ať se třeba všichni poserou. Zapálím a odeběrám se zpět do parku na lavičku. V uších skladba, která začala hrát snad někdy před deseti lety.

Najednou chlad. „Ach,“ postesknou si. Vidím ty keře, stromy. Dětskou prolézačku bez dětí. Jak je smutná, já klid vítám. Opuštěné, spící lavičky. Přes den měly napilno. Posedávaly na nich maminky, které by uvítaly klid, ale být láskyplným rodičem a vzít dítě do parku, to vyžaduje neustálou pozornost. Lavičky mi šeptají, jak jsou rády, že si mohou užít chvíli oddechu. Věřím jim. Dvojí život, nic lehkého.

Vychutnávám hvězdy nad hlavou. Jak si bezstarostně svítí a dávají mi pocit naděje. Sedím, ruce roztažené na opěradle. Nohy natažené před sebou. Občas pokrčím ruku, abych odklepl popel. Pohoda.

Přede mnou pohnulo se cosi, co bych nazval stín. Ten vzápětí dostal název silueta a z té se vyvinula postava. Stanul přede mnou mládenec, zřejmě stejně starý, jako já.

Rozhovor začal nezvyklým způsobem. „Ses ani nepohnul.“

Pohlédnu na něj, ale místo odpovědi zůstanu jen u toho pohledu, který mluvil za vše, „měl bych?“ Když se neminu v tipu a děje se, co očekávám, vytahuju sluchátka z uší.

„To totiž většinou lidi, když na ně promluví, nějak znejistí.“

Můj pohled dále promlouvá. Na obličeji se nepohnul jediný sval. Pohled ostrý jako žiletka, ale neublížil by nikomu víc, než ostroúhlý trojúhelník na papíře. Stále čekám, co se vlastně bude dít.

„Lidi se mě totiž bojí,“ dodá nakonec.

„Aha,“ odpovím bez emocí a vlastně s pocitem, že nevím kudy kam.

„No fakt.“

Dívám se před sebe. Ale myšlenky směřuji jinam. „Co ty vlastně víš o mně. Nic!“ zakřičím. Potom promluví: „Nemyslím si, že bych se tě měl bát.“

„Nemáš cigárko?“

„Nemám,“ odpovím bez emocí a típnu to, které jsem právě držel mezi prsty.

„To bylo poslední?“ zeptá se.

„Jak se to vezme.“

„Já jsem Martin,“ představí se a natáhne ruku. „Ale všichni mi říkají Píchal.“

Za každou cenu jsem si chtěl udržet kamennou tvář, ale doopravdy to nešlo.

„Hele, nemysli si, že mě to neštve. Ale už jsem si zvykl. Jmenuji se Pospíchal, od toho vznikla přezdívka. Je to vlastně jen zkrácení mého příjmení.“

Zřejmě teď čeká, že se mu představím i já, ale co bych tím získal. Nic. Svou identitu nechávám pohlcenou vesmírem. „Mám tabák a papírky, jestli chceš, ubal si,“ řeknu místo představení a zalovím v kapse.

„O, el klasiko,“ sípne. „Nečekal bych, že někdo, jako ty, bude nosit po kapsách tabák a papírky.“

„Proč?“

„Nevím, prostě tak,“ vysvětlí svou odpověď a aniž by se zeptal, posadí se vedle mě. „V tom případě postačí jen papírek,“ pronese s úsměvem a na oplátku v kapse zaloví on.

Jen tak tiše sedím. Pozoruju, jak Píchal balí špeka. Je dobré, že ačkoliv tady sedíme dva, v podstatě sedím sám. Nikoho k sobě nepouštím. Jsem jako pes, co si hlídá svou kostičku. Jsem Adam, co vyhnal Evu z ráje, aby si užil trochu soukromí. Ale Píchal je celkem vlezlý. Je zvláštní, že mi vlastně ani nevadí. Zauvažuji, proč a co vlastně dělá takhle v noci v parku. Možná utíká stejně jako já. „Nebud' zvědavý!“ zakřičím.

„V klidu chlape,“ odpoví Píchal a tím mě ujistí, že jsem si nevynadal jen v duchu. Tak, jak to mám nejraději. Emoce nechat ukryté před okolím.

Vytasím pohled plný strachu. Zorničky roztáhle, které obrazí zcela jiný vesmír.

Píchal na mě pohlédne. Nemohl si nevšimnout vystrašených očí. Možná věděl lépe než já, co vidí, co ukazují. „Tohle ti pomůže,“ řekne jen a špeka zapálí. Natáhne do plic pořádného práska a jointa mi podá, bez jediného zaváhání, zdali-mě může považovat za spoluhráče.

Přijímám. Dávám si práska. Vydechnu a otevřu oči do odpoledního slunce. Zmocní se mě stesk. Zmocní se mě vztek. Pod bolestivou vzpomínkou prohnu se v kolenou, jako luk. „Rest in peace, kamaráde,“ pronesu a oči mi opět zalijí slzy.

Odcházím z balkónu zpět do obýváku, kde opět ulehám na gauč. Pod tíhou dalších vzpomínek se nedokážu soustředit na nic. Přichází další vlna deprese. Jak mi tenkrát bylo. Jak vzpomínám na ten den, kdy jsme se s Píchalem poznali. Proud slz se v doprovodu úsměvu spouští naplno. Kéž bych mohl říct, že to jsou slzy štěstí. Ani omylem!

Zavírám oči. Nechci se už znovu dívat na kostičky na polštáři. Vzpomínky tanou před očima, jako bych vše prožíval právě teď.

Otevřu oči a jsem v parku. Vydechnu kouř. Špeka posílám zpět, ale Píchal mě chápe. „Dej si ještě jednoho, zřejmě to potřebuješ.“

Nikdy jsem toho blázna nepochopil. Nikdy jsem nezjistil, jak to mohl vědět. Měl pravdu. Potřeboval jsem to. Po chvíli mi už bylo fajn. Tu noc jsem se nasmál, jako nikdy. Absolutní anarchie rozumu. Myšlenky plné fantazie létaly kolem. Jedna přes druhou a společně stvořily dokonalý svět.

„Co posloucháš?“ zeptal se.

„Hlasy ve tvé hlavě,“ odpověděl jsem bez váhání.

„Aspoň někdo. Budou mít radost,“ usmál se. Natáhl se pro sluchátka, co mi volně visely přes krk. Nechal proudit hudbu do uší. Během chvíle pohupoval hlavou, rukou si o nohu vytukával rytmus. Pak udělal hippie gesto ‚mír, bratře‘.

Mezi zuby procedím totéž. Během té krátké chvíle, co jsme spolu seděli v parku, si získal můj obdiv. Už jen tím, že se prakticky na nic nevyptával. Avšak jak kolem létali sloni na veverkách prdících oříšky, mysl se dostala do jiné dimenze. Dostal jsem se daleko za šedou kůru mozkovou. Schoval mezi obě hemisféry. Našel pravý úhel v kruhu. A tak se do ticha šeptání hvězd ozval můj hlas: „Co tady vlastně děláš?“

V tu chvíli se v parku zableskla Píchalova myšlenka. Keře začaly šelestit dohadováním, co tady vlastně dělá. Spatřil jsem úsměv bez radosti. Slzu bez bolesti. Bolest, která řekla: „Utíkám.“

V ten den jsem pochopil, že nejsem sám. Dvě jednotky, které spojoval společný jmenovatel, bolest.